

Opmars van de Raaf *Corvus corax* in Veenhuizen wreed verstoord

Aaldrik Pot

In 2012 mocht de boswachterij Veenhuizen zich voor het eerst sinds mensenheugenis verheugen op een broedgeval van de Raaf *Corvus corax*. In 2013 deed het ravenpaar opnieuw een poging, waarmee de opmars definitief leek. Totdat een Boommarter *Martes martes* de idylle bijna de kop indrukte...

De Raaf lijkt terug van weggeweest in Drenthe. Na voorzichtige inleidende beschietingen in het Drents-Friese Wold sinds 2003 worden op steeds meer plaatsen in Drenthe broedverdachte Raven aangetroffen. Maar aangezien Raven er een nogal eigenaardig en misleidend gedrag op na kunnen houden (Pot 2012), zegt alleen territoriumkartering niet zo heel erg veel. '(...) een nestvondst is dan wel het minste', schrijft Bijlsma (2009) dan ook terecht. Maar dat alleen de vondst niet genoeg is om het wel en wee van de Raaf te volgen, blijkt uit het broedgeval van het afgelopen jaar in de boswachterij Veenhuizen.

Nieuwe nestplaats

Na het uitvliegen van de jongen in 2012 zakte het betreffende nest al snel uit de boom. Op 6 februari 2013 zag en hoorde ik de Raven voor de eerste keer in de buurt van de nestlocatie van 2012 baltsen. In het bosvak zelf leken ze echter geen aanstalten tot nestbouw te maken. Ondanks dat het paar luidruchtig in de buurt aanwezig bleef, kon een nest niet worden gevonden.

Op 28 maart vond Tonnie Sterken dan toch het nieuwe nest, op 130 meter afstand van de nestboom uit 2012, wederom een Douglas *Pseudotsuga menziesii*, zij het deze keer op iets bescheidener hoogte. Vervolgens werd het nest ongeveer 1x per week van een afstand met verrekijker en telescoop kort geobserveerd. Er waren tijdens die bezoeken maximaal drie jongen zichtbaar, al valt het niet mee om dat vanaf de grond met zekerheid vast te stellen. Telkens had het ouderpaar de observant ver van te voren in de smiezen, wat ze op niet mis te verstane wijze kenbaar maakten.

Priemende marteroogjes

Op 24 april leken de jonge Raven groot genoeg om te kunnen worden geringd, althans van een afstand bekeken. Op 26 april werd derhalve een ringpoging ondernomen. Bij het benaderen van de nestboom bleek al dat er mogelijk niet veel meer te ringen viel. In de buurt van de nestboom lagen diverse onvolgroeide ravenveren. Veel veerschachten waren nogal rafelig afgebeten, wat duidde op predatie door een marter. Het werd echter niet meteen duidelijk hoeveel van de jongen waren gesneuveld.

Bij het beklimmen van de nestboom ontdekte Willem van Manen dat er op ongeveer vijf meter hoogte in de belendende Japanse Lariks *Larix leptolepis* (stamafstand c. 8 meter) een dode jonge Raaf hing met een verse gapende wond (Foto 1). Op het nest bleek nog één levend jong aanwezig te zijn. Bij de werkzaamheden boven in de nestboom zag Willem onder de top van de al eerder genoemde Lariks een Boommarter die met priemende ogen zijn verrichtingen volgde (Foto 2). Daarbij verschool de marter zich telkens achter de stam en keek om het hoekje. Van beneden was prachtig te observeren hoe beide boomklimmers elkaar in de gaten hielden. Aan de breedte van de kop (dikke wangen, bij de Boommarter wel te verstaan) leek het om een mannetje te gaan.

Nadat Willem weer met beide benen op de grond stond, werd de dode jonge Raaf uit de Lariks gehaald om hem wat beter te kunnen bekijken. Daarbij werden we voortdurend in de

gaten gehouden door de Boommarter die nog steeds in de top van diezelfde Lariks zat. Van de jonge Raaf ontbraken de kop en staarveren. Er zat een behoorlijke bijtwond op de overgang van de staart en de flank. Nadat we de vleugellengte van de dode Raaf hadden opgemeten (268 mm maximaal gestrekt, iets langer dan de 250 mm van het levende jong op het nest dat 1000 g woog; leeftijden resp. 35 en 33 dagen oud), legden we het op de grond zodat de Boommarter zijn maal kon voortzetten.

Grote prooien

Het voorval laat maar weer eens zien dat Boommarters, zelf meestal niet veel zwaarder dan 1500 gram, relatief grote prooien aankunnen. Het is ook bekend dat ze volwassen roofvogels van het nest plukken (Pot 2008, Vroege 2012). Teneinde daar wat meer zicht op te krijgen, is in 2013 in de boswachterij Veenhuizen gestart met het plaatsen van cameravallen bij roofvogelnesten. De eerste resultaten daarvan zijn opmerkelijk. Bij vier mislukte buizerdnesten kwam de Boommarter als bezoeker op het nest in beeld. Maar in géén van de gevallen was hij de veroorzaker van het mislukken van het broedgeval. In twee gevallen griste een Havik *Accipiter gentilis* de grote buizerdjongen van het nest, in een ander geval kwam de Boommarter pas langs toen het nest al leeg was (dader onbekend omdat de camera te laag hing) en in het laatste geval gingen de Buizerds helemaal niet tot broeden over.

Vervolg ravennest

Na de gedenkwaardige ontmoeting bij het ravennest werden de ontwikkelingen rond het nest met verhoogde frequentie en belangstelling gevolgd. De verwachting was dat de Boommarter vrij snel terug zou komen om ook het laatste jong te verschalken. Niets bleek minder waar. Zelfs het dode jong bleef een tijdje onaangeroerd. Pas op 4 mei was het verdwenen. Maar daarvoor kan ook een ander roofdier verantwoordelijk zijn geweest. Op het nest, dat inmiddels ook al behoorlijk was verzakt, was nog steeds één jong aanwezig. Op 9 mei vloog dit jong uit, maar we verloren het vrij snel uit het oog (Tabel 1). Het is niet bekend hoe het dit jong daarna is vergaan. Er werd niet een keer in de buurt een rondvliegend ouderpaar met een jong waargenomen. Het nest zakte in de loop van mei nagenoeg volledig uit de boom, zodat het ravenpaar in 2014 wederom aan de slag zal moeten met een nieuwbouwproject.

Tabel 1. Basisgegevens van het ravenpaar in de boswachterij Veenhuizen. De start van de eileg is geschat op basis van het uitvliegen van het eerste jong. Daarbij is uitgegaan van een totale nestfase (broedfase + nestjongenfase) van 70 dagen (gemiddelde broedduur 22 dagen, gemiddelde nestjongenfase 48 dagen) (Bijlsma 2009). * De jongen werden in 2012 niet geringd; de kans op afspringen was te groot. *Basic breeding data of the Raven pair in the forestry of Veenhuizen; onset of laying is calculated backwards, by using fledgling date of first chick.*

Jaar <i>Year</i>	2012	2013
Boomsoort <i>Tree species</i>	Douglas	Douglas
Nestnummer <i>Nest number</i>	1	2
Nesthoogte <i>Nest height (m)</i>	27	17
Verplaatsing <i>Displacement (m)</i>	-	130
Start eileg <i>Onset laying</i>	10.III	27.II
Aantal jongen <i>Number of chicks</i>	3	≥2
Geringd <i>Ringed</i>	- *	1
Uitgevlogen <i>Fledged</i>	3	1
Uitvliegdatum <i>Fledging date</i>	19.V	9.V

Summary

Pot A. 2013. Pine Marten *Martes martes* predation of nestling Ravens *Corvus corax*. Drentse Vogels 27: .

After Ravens colonised the northern Netherlands in 2003, the species has gradually extended its range, reaching the Forestry of Veenhuizen in 2012 (raising three chicks). Its nest in a Douglas Fir fell down, however, and 'the' pair built a new nest some 300 m away from the 2012-site, again in a Douglas Fir, in 2013. This nest contained three chicks. On 24 April, freshly plucked Raven chicks were found underneath the nesting tree, but the nest still contained a single young of 33 days old (maximum wing chord 250 mm, body mass 1000 g). In a Larch next to the nesting tree, a depredated Raven chick was seen stashed away in a fork (maximum wing chord 268 mm, i.e. 35 days old), and a Pine Marten watched the antics at the Raven nest from a higher vantage point in the same Larch. Surprisingly, on 9 May the remaining chick on the nest fledged, although the pair nor the fledgling were recorded afterwards.

Literatuur

- Bijlsma R.G. 2009. Het wedervaren van de Raaf *Corvus corax* als broedvogel in Drenthe. Drentse Vogels 21: 83-87.
- Pot A. 2008. Havik bekoopt ontmoeting met marter met de dood. Marterpassen XIV: 51-53.
- Pot A. 2013. Raven *Corvus corax* in de Kop van Drenthe in 2012. Drentse Vogels: 78-81.
- Vroege J. 2012. Buizerd *Buteo buteo* en Boommarter *Martes martes* in het Noord-Hollands Duin. De Takkeling 20: 72-75.

Adressen:

AP, Tortelstraat 4, 9931 KJ Norg, aaldrikpot@gmail.com

Foto 1. Door Boommarter gedode jonge Raaf met ontbrekende staart en kop en aangevreten flank, boswachterij Veenhuizen, 24 april 2013 (Foto: Willem van Manen). *Raven chick, of 35 days old, depredated by Pine Marten, Veenhuizen, 24 April 2013.*

Foto 2. Boommarter betrapt in de boom naast de nestboom van de Raaf, boswachterij Veenhuizen, 24 april 2013 (Foto: Aaldrik Pot). *Pine Marten caught by surprise in a tree adjacent to the nesting tree of the Raven, Veenhuizen, 24 april 2013.*